

Päiväkoti Lilliputin

VUOSISUUNNITELMA

toimikausi 2023-2024

Lapsuuden itseisarvo

Ihmisenä kasvaminen

Lapsen oikeudet

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus

Perheiden monimuotoisuus

Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Varhaiskasvatuksen tehtävä

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä.

Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Sisällys

KAJAANI SUUNTAAN TULEVAISUUTEEN KOLMELLA TEEMALLA.....	4
Elinvoima ja osaaminen - Menestyvä kaupunki.....	4
Lapset ja nuoret - Lasten ja nuorten kaupunki.....	4
Kestävä kehitys - Resurssiviisas luontokaupunki	5
LAADUNARVOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET VAHVUUDET JA KEHITTÄMISKOHTEET	6
LAADUNARVOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET.....	7
Suunnitelma huoltajien osallisuuden lisäämiseksi	7
Suunnitelma kiusaamisen ehkäisemisestä ja tiedottamisesta	8
Leikki.....	9
PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS.....	10
Varhaiskasvatuksen arvoperusta.....	11
TIIMISOPIMUS.....	27
Yhteistyösuunnitelma veon kanssa.....	14
Leikki	15
Pedagoginen dokumentointi.....	16
Tunne- ja vuorovaikutustaidot, sekä sensitiivisyys.....	17
Arviointi.....	18
Monilukutaito ja digitaalinen osaaminen	19
LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN	25
AJATTELU JA OPPIMINEN.....	25
KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU.....	25
ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT	25
OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN.....	26

KAJAANI SUUNTA TULEVAISUUTEEN KOLMELLA TEEMALLA

Elinvoima ja osaaminen - Menestyvä kaupunki

"Olemme kiinnostava kaupunki kotimaisille ja ulkomaisille osaajille. Opiskelijat hakeutuvat Kajaaniin."

Mitä tarkoittaa varhaiskasvatuksessa:

- Tarjoamme työ- ja harjoittelupaikkoja varhaiskasvatuksessa
- Varhaiskasvatuspalvelumme ovat joustavia ja vastaavat kysyntään
- Varhaiskasvatus on laadukasta – varhaiskasvatuskunta 2021
- Teemme yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa
- Kehitämme ohjausosaamistamme opiskelijoiden suhteen
- Olemme näkyvästi esillä sosiaalisessa mediassa – näkyvyyden ja vetovoiman lisääminen

Näin toimimme:

- Tarjoamme työharjoittelupaikkoja eri oppilaitoksille ja teemme muutenkin yhteistyötä.
- Kehitämme ohjausosaamistamme, aika ajoin osallistumme ohjaaja- ja arviointikoulutuksiin.
- Positiivisuus; myönteinen kannustava ilmapiiri. Paikka, johon lasten ja aikuisten hyvä ja helppo tulla.
- Toiminnasta dokumentointia Facebookissa sekä Instagramissa.
- Käytössä hoitopaikkojen varauslista ja tarvittaessa pyrimme vastaamaan kaupungilta tuleviin hoitopaikkakyselyihin. Ilmoitamme palvelupäällikölle vapaat hoitopaikat

Lapset ja nuoret - Lasten ja nuorten kaupunki

"Edistämme lasten ja nuorten turvallisuutta sekä yhteisöllisyyttä. Nuorilla on mielekästä tekemistä. Lasten ja nuorten on hyvä kasvaa Kajaanissa."

Mitä tarkoittaa varhaiskasvatuksessa?:

- Lasten osallisuus ja sen kehittäminen pitkäaikainen painopistealue
- Positiivinen pedagogiikka ja hyvän huomaaminen
- Lapsella oikeus tarvitsemaansa tukeen
- Henkilökunnalla sensitiivinen työote
- Varhaiskasvatuksessa lapsella turvallinen kasvuympäristö, jossa nollatoleranssi kiusaamiselle

Näin toimimme:

- Osallisuus; vaikuttaminen iän/kehitystason mukaan, vahvuuksien huomiointi (vahvuusvaris). Jokainen lapsi tulee huomioiduksi omana yksilönään. Varhaiskasvatuksen suunnittelun lähtökohtana on lapsen vahvuudet, mielenkiinnonkohteet, yksilölliset tarpeet; kaikkien mielipiteet huomioidaan ja niitä arvostetaan.

- Hyvän huomaaminen; mm. vahvuusvaris, vahvuusilmapallot, keuhut arjessa

- Lapsen ja perheen tuen tarpeen arvioiminen yhdessä vanhempien, VEO:n ja muiden yhteistyötahojen kanssa, tuen portaat; Lapsen tuen käsikirja (esim. nepsyohjaus, perheohjaajat)

- Vuorovaikutteinen ilmapiiri; toimintaa ja tilanteita sanoitetaan, lasten kanssa keskustellaan ja vaihdetaan kuulumisia päivittäin sekä ohjatuissa tilanteissa että leikin ja touhun lomassa.

- Vaalitaan työyhteisössä hyvää, työkaveria arvostavaa ja luottamuksellista työyhteisön ilmapiiriä.

- Kiusaamiseen varhainen puuttuminen; kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma

Kestävä kehitys - Resurssiviisas luontokaupunki

"Käytämme resurssejamme harkitusti, hyvinvointia ja kestävästä kehitystä edistävästi."

Mitä tarkoittaa varhaiskasvatuksessa?:

- Kierrätämme tavaroita ja huonekaluja eri yksiköiden/ryhmien välillä
- Pyrimme hankkimaan kestäviä ja korjattavia tavaroita
- Hyödynnämme kierrätys- ja luonnonmateriaalia
- Minimoimme ruokahävikkiä – harjoittelu lasten kanssa
- Kierrätämme yhdessä lasten kanssa
- Käytämme kirjastoa monipuolisesti
- Luonto on yksi oppimisympäristömme
- Hyödynnämme kaupungin eri tiloja toiminnassamme

Näin toimimme:

- Päiväkodin pihametsän ja lähimetsän hyödyntäminen, lähiympäristöön tutustuminen; Luonto oppimisympäristö
- Ympäristön/luonnon kunnioitus
- Aikuinen esimerkkinä
- Jätteiden lajittelu, materiaalien järkevä käyttö
- Oppi ja ilo; kierrätyskaverit -materiaalin käyttö
- Kirjastoauto vierailee päiväkodilla kerran kuussa
- Kädentaidoissa luonnonmateriaalien sekä kierrätystavaroiden hyödyntäminen

LAADUNARVOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET VAHVUUDET JA KEHITTÄMISKOHTEET

Yksikkömme vahvuudet

- Varhaiskasvatuksen ilmapiiri on lämmin ja hyväksyvä
- Lapset vastaanotetaan ja hyvästellään päivittäin henkilökohtaisesti
- Saan päivittäin haluamaani tietoa lapseni varhaiskasvatuspäivän kulusta
- Lapseni viihtyy ja hänellä on kavereita varhaiskasvatuspaikassa
- Henkilöstön ammattitaito ja henkilöstö helposti lähestyttävää
- Pedagoginen dokumentointi ja varhaiskasvatussuunnitelman arviointi
- Lapseni vasuun kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet toteutuvat varhaiskasvatuksessa
- Mahdollisuus tutustua vuosisuunnitelmaan

Näin toimimme + tarkennus tiimiin:

Jatkamme toimivaa yhteistyötä vanhempien kanssa, jolloin lapsituntemus hyvää. Joustamme mahdollisuuksien rajoissa perheiden tarpeiden mukaan. Haluamme tuottaa laadukasta varhaiskasvatusta jatkossakin.

Arviointi

Vanhempainilta koettu hyödylliseksi. Ilmapiiri ollut lämmin ja hyväksyvä. Lapset vastaanotettu ja hyvästelty päivittäin henkilökohtaisesti. Vanhemmat kokeneet tulleen kuulluksi ja että heidän lapsensa toiveet ja mielipiteet otetaan huomioon ryhmässä. Kerrottu kiusaamiseen puuttumisesta. Henkilökunta on helposti lähestyttävää ja heidän kanssaan on tehdä yhteistyötä.

Yksikköme kehittämiskohteet
Jokainen työntekijä teki läheisyyden kehän päiväkodin lapsista, joita tarkastelimme yhdessä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen näkökulmasta. Jokaisella oli uloimmalla kehällä muutama lapsi, sekä tyttöjä ja poikia. Huomasimme, että kaikilla lapset olivat sijoittuneet eri tavalla, joka on mielestämme hyvä asia. Tämä tarkoittaa sitä, että lapset saavat huomiota eri aikuisilta.
Näin toimimme + tarkennus tiimiin: Jokainen kiinnittää arjessa enemmän huomiota lapsiin, jotka ovat uloimmalla kehällä. Kiinnitämme erityistä huomiota varsinkin uusiin lapsiin ja heidän ryhmäytymiseensä. Teemme läheisyyden kehän uudestaan kevätkaudella ja tarkastelemme, onko muutoksia tapahtunut.
Arviointi

LAADUNARVIOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET

Suunnitelma huoltajien osallisuuden lisäämiseksi
<ul style="list-style-type: none"> - Miten kerätään mielipiteitä/ajatuksia/toiveita, kyselyt, vanhempainillat, ja niin edelleen? - Onko huoltajilla taitoja/osaamista, joita voidaan vakassa hyödyntää?
Näin toimimme + tarkennus tiimiin <ul style="list-style-type: none"> - Vanhempainillassa kerrottu mahdollisuudesta vaikuttaa (esim. ideat, vierailut, kehittämiskohteet). Mahdollisuus myös nimettömään palautteenantoon. - Vanhempainien ajatuksia vasuun -lomakkeessa mahdollisuus kertoa toiveista, antaa palautetta - Vanhempainilta ainakin syksyllä toiminnan alettua
Arviointi

LAADUN ARVIOINNISTA NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET

Suunnitelma kiusaamisen ehkäisemisestä ja tiedottamisesta:

- **Miten kiusaamista ehkäistään?**
- **Miten toimintatavoista tiedotetaan huoltajia?**
- **Miten ryhmässä esiintyvistä kiusaamistilanteista informoidaan huoltajia?**

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

Ks. Lopusta Suunnitelma kiusaamisen ehkäisemisestä ja tiedottamisesta

Arviointi

Kiusaamistilanteet saatu nopeasti juteltua auki sekä lasten että henkilökunnan ja vanhempien kanssa.

LAADUN ARVIOINNISTA NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET

Leikki <ul style="list-style-type: none">- Miten huomioimme leikin mahdollisuudet, osallisuuden ja inklusion leikissä, aikuisten rooli
Näin toimimme + tarkennus tiimiin <ul style="list-style-type: none">-Ks Kohdat Leikki ja Osallistuminen ja vaikuttaminen- Aikuinen leikissä etsimässä ja luomassa ratkaisuja kaikkien tasavertaisen osallistumisen mahdollistamiseksi (esim. kommunikaation tukeminen, apuvälineet, leikin juonen rikastuttaminen).
Arviointi

PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS

Kuva: Opetushallitus

Varhaiskasvatuksen arvoperusta

Lapsuuden itseisarvo

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Osallisuus huomioidaan jokaisen kohdalla kaikessa
- Kohtaamme jokaisen lapsen yksilöllisesti
- Henkilökunta kiinnittää huomiota siihen, että puhuu lapsista tasa-arvoisesti
- Lasten oman kulttuurin arvostaminen ja kannustamme lapsia luomaan itse omaa kulttuuriaan

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

Huomioidaan eri persoonallisuudet; Kaikki eivät ole samanlaisia, eikä tarvitsekaan. Jokainen lapsi ainutlaatuisen ja arvokas yksilö, jolla oikeus tulla huomioiduksi, kuulluksi ja ymmärretyksi ikään/kehitystasoon katso-matta. Lapsilla oikeus omaan mielipiteeseen ja valintoihin. Jokainen lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä; inkluusio. Aikuinen turvallinen rajojen asettaja, joka vuorovaikutuksessa lasten kanssa toteuttaa ja suunnittelee toimintaa sekä sujuvaa arkea.

Ihmisenä kasvaminen

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Ryhmän säännöt tehdään yhdessä lasten kanssa ja kuvitetaan
- Kaikkiin kiusaamistilanteisiin puututaan, tilanne käydään läpi ja huoltajia tiedote-taan
- Hyvät käytöstavat – aikuisen esimerkki
- Positiivinen pedagogiikka
- Kaveritaitojen kehittäminen
- Tunnetaitojen vahvistaminen – vuorovaikutusleikkejä
- Auta minua tekemään itse ja tue minua löytämään erilaisia ratkaisuja
- Huomaa hyvä!

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

Tasavertaisuus, toisten lasten/aikuisten kunnioittaminen. Käytöstavat; toisten arvostaminen ja kunnioittami-nen. Kaikki kaikkien kavereita, erilaisuuden hyväksyminen. Ajatteleva, oppiva, osallistuva lapsi, vahvuuksia omaava lapsi, joka on vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa ilmaisten omat tunteensa/mielipi-teensä harjoitellen sekä arjen taitoja että monilukutaitoa. Kiusaamistilanteissa aikainen puuttuminen

Lapsen oikeudet

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Lapsen oikeus tulla hyväksytyksi ryhmässä juuri sellaisena kuin on
- Eläminen tässä hetkessä
- Osallisuus
- Turvallisuus: fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen
- Leikki on lapsen oikeus – leikin havainnointi
- Aikuinen edistää leikkiä muokkaamalla oppimisympäristöä yhdessä lasten kanssa
- Aikuinen läsnä vastaamassa lasten tarpeisiin
- Kaveritaidot ja ryhmäytyminen

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

Annetaan mahdollisuus monipuolisesti itsensä ilmaisuun sekä vapaasti että ohjattuna. Lasta kuunnellaan ja tuetaan tarvittaessa kommunikoinnissa. Annetaan lapsille aikaa leikkiin, myös pitkäkestoiseen. Opitaan leikkien avulla. Annamme lapsen kokeilla itse, autamme tarvittaessa. Jokaisella lapsella on oikeus omiin mielipiteisiin ja erilaisiin tunteisiin. Lilliputissa olemme yhtä suurta perhettä. Ryhmäytymisessä apuna mm. tunnetaitomateriaalit.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Henkilökunta toimii sukupuolisensitiivisesti ja hyväksyy kaikki lapset taustasta ja ominaisuuksista riippumatta
- Kaikki lapset saavat osallistua kaikkeen toimintaan
- Toiminnassa hyväksytään erilaiset tavat tehdä
- Jos lapsi ei saa osallistua uskonnolliseen toimintaan, järjestetään vastaavaa toimintaa
- Huomioidaan ruokarajoitteet
- Oikeus saada tietoa omalla kielellä
- Käytämme laajasti eri kommunikaatiokeinoja
- Pedagoginen dokumentointi yksilö- ja ryhmätasolla
- Autamme lasta tulemaan kuulluksi (kuvat, piirtäminen, sadutus, kuvaaminen, videointi jne.)

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

Jokainen on arvokas juuri sellaisena kuin on. Kaikki samalla viivalla, tuetaan tarvittaessa. Toimitaan sujuvassa vuorovaikutuksessa lasten, perheiden ja henkilöstön kanssa.

Fanni, Pienet suuret tunteet ja Ympyräiset tunnetaitomateriaalit sekä Malti ja Sinni tunnetaitokortit.

Perheiden monimuotoisuus

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Otamme selvää kulttuurista, tavoista arvoista jne. perheeltä itseltään
- Tehdään näkyväksi erikieliset lapset esimerkiksi ryhmän seinälle toivotuksia eri kielillä
- Kunnioitetaan ja hyväksytään kaikenlaiset perheet
- Huomioidaan perheiden tarpeet ja toiveet esimerkiksi katsomuksellisista asioista
- Perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä käytetään tarvittaessa tulkkia
- Huomioidaan erilaiset teemapäivät ja niiden monipuolinen toteutus, esimerkiksi läheisen päivä

Miten arvo näkyy toiminnassa:

Välitön ja avoin ilmapiiri, pieni yksikkö, helpompi luoda suhteita vanhempiin. Avoin ja ammatillinen suhtautuminen perheisiin. Lasten kanssa keskustellaan erilaisista perheistä.

Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Lapsia ohjataan terveyttä ja hyvinvointia edistävään elämäntapoihin esimerkiksi keskustelemalla, lukemalla kirjallisuutta, draaman avulla, vastaamalla kysymyksiin ikätasoisesti
- Kierrättäminen – lapset + henkilökunta
- Hävikin seuraaminen
- Suositaan aineettomia lasten lahjoja
- Terveellinen ruoka, liikunta ja lepo
- Säännöllinen päivärytmi
- Opetellaan sosiaalisia taitoja: pyritään ehkäisemään syrjäytymistä
- Siisteyskasvatus
- Lähiympäristöön tutustuminen, retkeily, ympäristön suojelu
- Esteettisyys oppimisympäristöissä

Miten arvo näkyy toiminnassa:

Tunnetaitoja opetellaan sekä arjessa, että tunnetaito -ohjelmalla. Aikuinen toimii hyvänä esimerkkinä (ekologisuus, taloudellisuus, sosiaalinen kanssakäyminen). Eri terveystieteiden käsittely lasten kanssa toimikauden aikana. Mahdollisuus liikkumiseen ja päivälepoon joka päivä. Tarkka suhtautuminen hygieniaan (esim. käsien pesu, pintojen desinfiointi).

Yhteistyösuunnitelma veon kanssa

Veon kanssa sovitut yhteistyökäytännöt ja toimintamallit

Talomme Veo Minna Hurskainen. Aloituskeskustelu käyty Veon kanssa liittyen toiveisiin ja käytänteisiin. Sovittu alustavasti, että Veo tulee ryhmään tutustumaan lapsiin ennen vasukeskusteluita.

Veo osallistuu ainakin tehostetun tuen piirissä olevien lasten palaveriin, sekä tarvittaessa muidenkin lasten palaveriin. Ennen palaveria ryhmäkäynti lapseen tutustuen.

Yhteydenotto Veoon matalalla kynnyksellä päiväkodista huolen herätessä lapsesta/ oman työn tueksi.

Arvio yhteistyön toteutumisesta

Yhteistyö ollut sujuvaa ja tukea omaan työhön ja tuumausapua ollut saatavilla helposti.

Leikki

Esim. Leikin havainnointi, aikuisen rooli leikissä (ohjaus, havainnointi, rikastaminen, leikkijä jne.), pitkäkestoisen leikin mahdollistaminen, lelujen saatavuus (yhteiskäyttö, kuvitettu mahdollisuudet), oppimisympäristöjen kehittäminen, lapset mukaan lelujen tilaamiseen, omien lelujen mahdollisuus, leikin lisääminen kaikkiin hetkiin, juonellinen leikki, pitkäkestoisen leikin mahdollisuus, leikkimahdollisuudet ulkona, lähiympäristön hyödyntäminen.

Näin toimimme:

- Leikki oppimisvälineenä sekä ilon ja mielihyvän tuottajana.
- Mahdollistetaan paljon aikaa vapaaseen ja ohjattuun leikkiin.
- Hyvät leikkutilat sekä sisällä (250 m²/ 7jakotilaa) ja ulkona.
- Lähiympäristön metsät ja leikkipaikat hyödynnetään.
- Jakotilat mahdollistavat leikkirauhan ja mahdollistavat leikin jatkamisen.
- Hyvät, monipuoliset ja kehittävät leikkivälineet helposti lasten saatavilla.
- Järjestetty leikkutiloja lasten intressien mukaan (legoleikki, nukkeleikki)
- Myös liikunta - leikit onnistuvat, vapaata juoksutilaa isossa huoneessa ja tanssihuoneessa.
- Leikkivälineitä kannettavissa kuvitetuissa laatikoissa helpottamista osallisuutta.
- OSALLISUUS

Miten osallisuus huomioidaan?

- Lelut helposti saatavilla ja siirrettävissä huoneiden välillä.
- Lelulaatikot kuvitettu.
- Lasten arvioinnista nousseet ideat/hankinnat/mielenkiinnot.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin:

- Turvallinen leikkiympäristö taataan olemalla läsnä, joko osallistumalla leikkiin tai havainnoimalla leikin kulkua. Läheisyys mahdollistaa vahvuuksien sekä mahdollisten tuentarpeiden huomaamisen, huomion saamisen, leikin pitkäkestoisuuden, lasten toiveiden toteutumisen mahdollisuuksien mukaan, leikkikaverien löytymisen, leikin sujumuuden.
- Leikkiä havainnoidaan ja hyödynnetään havaintoja työskentelyssä sekä dokumentoinnissa.
- Arvostetaan lasten omia ideoita ja toiveita; aikuinen mahdollistajana.
- Lapselle tärkeät asiat; pedagoginen dokumentointi. Puolen vuoden välein lapsilta arviointia valokuvien avulla.

Arviointisuunnitelma + arviointi

- Lapsilla ollut paljon aikaa ja tilaa leikille sekä mahdollisuuksia vaikuttaa hyvin leikin ja leikkipaikan valintaan.
- Aikuinen ollut tarvittaessa tukena leikin aloituksessa ja leikissä, varsinkin uusien lasten kanssa.
- Oppimista tapahtunut paljon leikkien lomassa.

Pedagoginen dokumentointi

Esim. lasten vasut arjen työkaluksi, lapsikohtaisen materiaalin kerääminen (kansio, sähköinen kansio, vihko jne.), kirjaaminen, videointi, valokuvaaminen, haastattelut, aikuisten havainnot, keskustelut, lasten osallisuus, aikaa ihmettelylle, aikaa pohdinnalle, esille asiat joita ollaan jo tehty, pedagoginen dokumentointi kaikkien vastuulla, arjen tilanteiden dokumentointi + tiimipalavereissa dokumenttien hyödyntäminen, jatkuvuus, vasujen koontilomake käyttöön, käsitteen ”pedagoginen dokumentointi” avaaminen kaikille.

Näin toimimme:

- Vasut ja niiden päivitys
- Tuumaustauot
- Valokuvaaminen, jako vanhemmille WA-viestillä
- Liikuntatuokioilla videointeja
- Liikunnan havainnointikaavakkeet
- Ainakin vasukeskustelussa vanhempien kanssa tarkastellaan esim. kädentaitojen ja liikunnan kehitystä kerättyjen dokumenttien avulla.

Miten osallisuus huomioidaan?

- Lasten ajatuksia vasuun
- Päivittäiset keskustelut auttavat lasta havaitsemaan oppimistaan ja tunnistamaan vahvuuksiaan.
- Lapsilta ideoita valokuviin, joita vanhemmille lähetetään toiminnasta.
- Myös lapset saavat ottaa kuvia, joita vanhemmille lähetetään, isompien kanssa voimme myös yhdessä kirjoittaa niihin saatesanat.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

Työyhteisössä yhdessä keskustelua mm. lasten vahvuuksista, tarpeista, tavoitteista, arvioinnista; huomioiden ja havaintojen kirjaaminen vasuun toimikauden aikana. Kiinnitetään huomiota siihen, että varmasti jokaisen lapsen kanssa tuumaillaan vähintään kerran viikossa, sieltä esille tulleita asioita kirjataan ylös.

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

Kuvaamisesta saatu positiivista palautetta- tulevaisuudessa voisi tehdä vielä enemmänkin.

Helppo seurata kehittymistä dokumentoinnin avulla.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot, sekä sensitiivisyys

Esim. Vahvuusvaris + muut positiivisen pedagogiikan materiaalit, Piki-materiaali, draama (pöytäteatteri, esitykset, käsinuket jne.), asioiden käsittely silloin kun asia on ajankohtainen, tunnemittarit, vahvuudet toiminnan keskiössä, myönteisen palautteen antaminen lapsille ja aikuisille, vahvuuksien säännöllinen läpikäynti, ystävällisten tekojen kerääminen, lapsi apuopeksi (itsetunnon ja rohkeuden vahvistaminen), Fanny-kirjat, aikuisen malli, tunteiden sanoittaminen, toiminnan ennustettavuus

Näin toimimme:

- Käytettävissä eri materiaaleja mm. Ympyräiset, Fanni, Askelittain, Pienet suuret tunteet, Vahvuusvaris sekä Malti ja Sinni tunnetaitokortit. Lisäksi muita satuja, pelejä, elokuvia, ohjelmia.
- Suunnitelma tunne- ja vuorovaikutustaitojen läpikäymisestä, jota voidaan muokata ajankohtaisten, ryhmästä nousevien tarpeiden mukaan.
- Vuosittain lasten vahvuuspallot moniste, jossa lapsi itse, vanhemmat, kaverit ja päiväkodin aikuiset kertovat lapsen vahvuuksista.
- Peukutus, liikennevalot, tunnemittari
- Kaikki tunteet sallittuja, yhdessä mietitään miten erilaisten tunteiden aikana voi toimia
- Syliä, läheisyyttä, lohdutusta ja kuuntelevia korvia
- Kehut ja kannustukset, niin aikuisille kuin lapsillekin
- Hyvät tavat
- Yhteistyössä AMK:n sosionomiopiskelijoiden kanssa opinnäytetyö, jonka aiheena on tunnetaitojen opettelu luovien toimintojen avulla. Tavoitteena on koota toimintasuunnitelma päiväkodin arkeen tunnetaitojen harjoittamisen tueksi.

Miten osallisuus huomioidaan?

- Jokainen lapsi viikon tähtenä vuorotellen, jolloin pieniä apulaistehtäviä.
- Lapset mukana arjen askareissa (esim. siivous, pyykkien laitto, astianpesukoneen täyttö)
- Lapset aktiivisina tekijöinä ristiriitatilanteiden selvittelyssä, aikuinen apuna ja toiminnanohjaajana
- Lapset voivat valita toimintoja ja leikkejä omien mielenkiinnonkohteidensa mukaan.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

- Aikuinen esimerkkinä

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

- Lämmin ja hyväksyvä ilmapiiri, jossa lapsi on saanut olla oma itsensä.
- Vanhemmilta saatu hyvä palaute.

Arviointi

Esim. peukuttaminen, vihreä/punainen merkki, tunnehyrrä (Oppi ja Ilo), tunnemittarit, kuvat, muistot näkyviksi, keskustelut lasten kanssa, lasten ideat näkyviksi, numeroarvioinnin harjoittelu, huoltajien palautteen käsittely ja huomiointi, oman työn videointi ja arviointi, arviointimateriaalin hyödyntäminen (esim. Parrila), lapset mukaan videoidun materiaalin arviointiin, lapsen kanssa tekeminen ”pilkotaan” ja arvioidaan, omat kyselyt (esim. Google Forms), saduttaminen, lapsen aito kuunteleminen, arviointia jokaiseen tiimipalaveriin, it-searviointilomakkeen käyttö, toimintakulttuurin kehittämistavat

Näin toimimme:

- Peukutus
- Liikennevalot
- Toiminnasta otettujen valokuvien läpikäyntiä lasten kanssa
- Tunnemittari
- Lasten oma arviointi/palaute toiminnasta”
- Vanhemmilla mahdollisuus antaa palautetta toiminnasta, myös nimettömänä. Saadun palautteen läpikäyminen työyhteisössä.

Miten osallisuus huomioidaan?

- Käytetään lapsilta ja aikuisilta saatua palautetta pohjana toiminnan suunnittelussa

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

- Keskustellaan toiminnasta lasten kanssa, jolloin saadaan heti palautetta lapsilta, mikä toimi, mikä ei.
- Palautetta työkavereille

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

- Lasten antama palaute välitöntä ja aitoa, ei tarvitse arvailla, oliko kivaa.

Monilukutaito ja digitaalinen osaaminen

Esim. harjoitellaan kriittistä lukutaitoa, keskustellaan ikärajoista, tartutaan lasten aloitteisiin, huolehditaan lasten tietosuojasta, tutustutaan lasten digitaaliseen maailmaan, tarjotaan vain ikätasoon sopivaa sisältöä, laitteet lasten saatavilla, laitteiden toimivuuden varmistaminen, työskentelyasennot, äänenvoimakkuus, näytönkirkkaus, tiedonhaku yhdessä lapsen kanssa, arjen teknologiaan tutustuminen, kuvien ja videoiden hyödyntäminen, medialukutaito, myönteinen suhtautuminen digitaalisiin ympäristöihin, digitaalisten ympäristöjen hyödyntäminen lasten osallisuuden vahvistamisessa, henkilöstön osaaminen, laitehuolto yhdessä lasten kanssa, tutustutaan näppäimistöön ja yleisimpiin symboleihin, käyttö osana oppimisen tukea, sovelluksiin tutustuminen, pedagoginen dokumentointi

Näin toimimme:

- Tutustutaan tekstien eri muotoihin (kirjoitettu, puhuttu, kuunneltu, digitaalinen)
- Erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin laitteisiin tutustuminen
- Nettikriittisyyteen kannustaminen
- Teknologia arjessa; monipuolinen hyödyntäminen eri sisältöalueissa oppimisen tukena
- kuvauslupakaavakkeet
- Päiväkodin digiopetuksen-strategia vuosisuunnitelman lopussa
- Mia osallistuu digiloikka liikkuen -koulutukseen
- Digipolulla, varhaiskasvatussuunnitelman mukaista digikasvatusta tukeva koulutus

Miten osallisuus huomioidaan?

- Lasten kanssa yhdessä kuvaaminen, videointi; ideoita lapsilta
- Etsitään tietoa yhdessä netistä lapsilta nousseista kiinnostuksen kohteista
- Dokumentoitujen tuotoksien tutkimista lasten kanssa
- Lapsilta saatu palaute huomioidaan toiminnan suunnittelussa

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

- Omat digiopetusstrategiat alle 3vuotiaille, 3-5vuotiaille ja esiopetusikäisille.

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

- Vanhempien toiveesta kiinnitetty huomiota lasten tabletinkäytön tarpeellisuuteen.

OPPIMISEN ALUEET

ILMAISUN MONET MUODOT

- Lapsilla mahdollisuus päivittäin omatoimiseen, vapaaseen ja luovaan ilmaisuun mm. askartelu, muovailu, rankentaminen, piirtäminen, värittäminen, tanssi, musiikki, nukketatteri
- Suurin osa tarvikkeista päivittäin lasten omatoimisesti käytettävissä
- Noin kaksi kertaa kuukaudessa ohjattu kädentaitojen työ, jossa jätetty tilaa myös lasten omalle luovuudelle ja osallisuudelle
- Ohjattu musiikkituokio viikoittain, musiikki mukana myös muussa toiminnassa
- Vierailuja museoon, taidemuseoon, teatteriin, Kaukametsän esityksiin yms. mahdollisuuksien mukaan
- Lasten mielenkiinnon kohteiden ja ideoiden huomioiminen toiminnassa
- Kannustaminen itsensä ilmaisuun monin tavoin
- Ympäristö mahdollistaa lasten oma-aloitteisuuden (kannustava ilmapiiri, tarvikkeet saatavilla)
- Suunnittelussa otetaan huomioon lasten kiinnostuksen kohteet ja tuen tarpeet; ohjattu toiminta

OPPIMISEN ALUEET

KASVAN, LIIKUN JA KEHITYN

- Ohjatut liikuntatuokiot vähintään kerran viikossa, lapsilla päivittäin mahdollisuus vapaaseen hikiliikuntaan sisällä (tanssihuoneessa ja isossa huoneessa tilaa liikkua) ja ulkona.
- Ulkoilu kaksi kertaa päivässä
- Liikuntaa sekä omina ryhminään (eskarit, viskarit, pienemmät) että sekaryhmissä
- Uintijakso eskareille, luistelu- ja hiihtojaksot kaikille
- Ravintosuosituksen mukaista ruoka; maistellaan, mutta ei pakkosyöntiä
- Liikunnan dokumentointi videoin, hyödyntäminen vasukeskusteluissa
- Liikuntavälineiden päivitys tarvittaessa
- Lapsilta ja vanhemmilta tulleet liikuntaideat, tarvittavat välinehankinnat
- Liikkuva varhaiskasvatus
- Motoristen taitojen havainnointi -lomakkeen käyttöä jatketaan + neuvolan ikäkausitehtävät ja tiedonsiirrot
- Tiia liikuntavastaavana
- Kajaanin LiikuntaVasun 2015 ja Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositusten huomiointi toiminnassa
- Terveiden elämäntapojen puheeksi ottaminen vasukeskusteluissa, perheliikunta, vanhempien osallisuus

OPPIMISEN ALUEET

KIELTEN RIKAS MAAILMA

- Sadut, lorut, tarinat, sadutus, esitykset
- Tutustumme ja tutkimme yhdessä kieltä eri muodoissaan
- Arjen rikas kieli, vuorovaikutustilanteet lasten ja aikuisten kanssa
- Sadut ja kertomukset apuna eri kulttuureihin tutustumisessa
- Kielen tukeminen kuvien ja tarvittaessa muiden kommunikaatiota tukevien tapojen avulla
- Lasten kielen ja vuorovaikutuksen havainnointi jatkuvaa, mahdollisuus olla yhteydessä asiantuntijoihin, jos huoli herää
- Ikäkausien palvelutarvearviot, niiden kautta yhteistyö neuvolan kanssa kielenkehitykseen liittyen
- Lasten kanssa toimiessa asioita sanoitetaan.
- Aikuinen tukemassa lapsen ilmaisua tarpeen vaatiessa.
- S2- materiaalit valmiina

OPPIMISEN ALUEET

MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME

- Päiväkodin ympäristöön tutustuminen
- Perinteet, oman kulttuurin tukeminen
- Kulttuuritapahtumat, vierailut, sadut yms.
- Perheiden kulttuuriperinnön huomiointi (arvot ja toiveet).
- Toiminta tapahtuu yhdessä pohtien lasten kanssa, he saavat osallistua sääntöjen laatimiseen.
- Päiväkodin huonekohtaiset säännöt nähtävillä kunkin huoneen läheisyydessä jatkuvasti; helpottaa opiskelijoiden /sijaisten toimimista.
- Eettisten taitojen kehittyminen, lasten kanssa pohditaan askarruttavia ja eri tilanteissa esiintyviä eettisiä kysymyksiä
- Katsomuskasvatus, vuoden kiertoon kuuluvat perinteet ja juhlat
- Askarruttavien tai ajankohtaisten asioiden läpi käyntiä lasten kanssa
- Teknologian hyödyntäminen tiedonlähteenä – kriittisyyteen opettaminen

OPPIMISEN ALUEET

TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI

- Tuetaan lasten luontaista aktiivisuutta ja uteliaisuutta, kannustetaan omaan pohdintaan
- Projektit – tutkiminen ja tiedon etsiminen
- Luontokasvatus, lähiympäristö (keskustelut, ulkoilut, retket)
- Ekologisuus omassa toiminnassa, tavan siirtäminen lapsille, lajittelu
- Varhaiskasvatus tarjoaa mahdollisuuden omaan oivaltamiseen, ei anneta lapsille valmiita vastauksia
- Opitaan tutkien, havainnoiden, yhdessä kokien leikin avulla
- Huumori lasten kanssa- kriittisyyden herättely
- Jätteiden lajittelu, roskien vieminen yhdessä lasten kanssa.
- Matemaattiset termit ja numerot mukana myös vapaassa toiminnassa
- Netti yhtenä tiedonlähteenä, kriittinen tarkastelu

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

AJATTELU JA OPPIMINEN

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

- Taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ihmisten ja ympäristön kanssa.
- Lapsia rohkaistaan kysymään/kyseenalaistamaan
- Tilaa ja aikaa yrittää ja ajatella itse; toistot, rohkaisu, oppimisen ilo
- Huumorin ja luovan kriittisen ajattelun kehittäminen; aikuinenkin voi epäonnistua
- Kannustetaan omaan ideointiin, leikkiin, mielikuvituksen käyttöön
- Aikuinen tuki, turva, kuuntelija, auttaja, kannustaja, mahdollistaja
- Huomioidaan jokaisen oma tapa ja tahti oppia

KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

- Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja kunnioittamista, arvostusta, tasavertaisuutta vuorovaikutus- ja arjen tilanteissa
- Ystävällisyys, hyvät käytöstavat, kaikki kaikkien kavereita
- Erilaisuuden hyväksyminen ja kunnioittaminen
- Empatiataitojen harjoittelu, tunnetaito-tuokiot

ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

- Annetaan lapsille vastuuta: pienet työtehtävät, omista tavaroista huolehtiminen, ikä- ja kehitys huomioiden, mahdollisuuksia ja aikaa
- Viikon tähti
- Terveelliset elämäntavat osana toimintasuunnitelmaa; liikunnan, levon, ravinnon ja hyvinvoinnin merkitys
- Retket lähiympäristöön, liikennekasvatus
- Tunnekasvatus; tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja itsesääätely
- Lapsia herätellään huomioimaan turvallisuuteen liittyviä tekijöitä
- Ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa
- Kaikilla mahdollisuus lepohetkeen

OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

- Aikuisen aktiivinen hakeutuminen vuorovaikutustilanteisiin (arjen toiminnoissa/leikissä), aito läsnäolo ja kiinnostus
- Kannustetaan/tuetaan lapsia vuorovaikutukseen toisten lasten/aikuisten kanssa
- Vastuun antaminen iän/kehitystason mukaan
- Lapset osallistuvat suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin; osallisuus -> opitaan vuorovaikutustaitoja, sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä ja saadaan kokemus vaikuttamisesta->itseluottamus kasvaa ja sosiaaliset taidot kehittyvät
- Kannustetaan oma-aloitteisuuteen, arvostetaan ideoita ja ajatuksia

TIIMISOPIMUS

Tiimin nimi: Lilliputti

Tiimin jäsenet: Koko henkilökunta

Tiimivastaava: Minna Kinnunen

Tiimin varavastaava: Hanna Pesonen

Miten varmistamme kaikkien tiimin jäsenten osallisuuden tiimissä/tiimipalaverissa?

Pieni yksikkö, joten kaikkien kuulluksi tuleminen helppoa. Toisia arvostava ja kunnioittava työilmapiiri.

Minkälaista on hyvä ja laadukas varhaiskasvatus?

KS. Varhaiskasvatuksen arvoperusta

Miten se mahdollistetaan/toteutetaan? Miten toimimme?

Vuosisuunnitelmassa avattu yksikkömme toimintatavat

Tiimin jäsenten vastualueet:

Minna Kinnunen esiopetus

Hanna Pesonen pienemmät

Tiimin jäsenten erityisosaaminen, jota voi hyödyntää tiimissä:

Tunnetaidot, musiikkikasvatus, luova heittäytymien, kädentaidot, liikunta

Tiimin käytänteet ja yhteiset pelisäännöt:

- tiedonkulku: Pieni yksikkö, tiedon kulku sujuvaa.
- palautteen antaminen: Välitön palaute. Sama tiimi jo 13vuotta, joten ei tarvitse arastella.

- työnjako: Työvuorojen mukaan. Johtajat tiedottava esim. kaupungilta tulleista asioista.
- huolien puheeksi otto: Jokaisella velvollisuus ja mahdollisuus tuoda huolet ilmi tiimissä.
- mistä asioista voimme päättää tiimissä/mistä asioista päättää päiväkodin johtaja? Päätökset tehdään yhteistyössä, johtajilla hallinnolliset asiat; delegoidaan tarvittaessa. Rajanveto haastavaa, joskus jokainen joutuu tekemään päätöksiä nopealla aikataululla: arkijärki ja vastuullisuus
- tiimin arjen toimintatavat ja päivästrukturi: Työvuorojen mukaan
- muut sovitut asiat:

Miten tiimissä toimitaan konfliktitilanteissa?

Tiivis työyhteisö, sama tiimi jo 13 vuotta, joten asiat selvitettävä puhumalla nopeasti.

Minkälaisia pelisääntöjä meillä on perheiden kanssa tehtävälle yhteistyölle?

- Avoin, lämmin, kuunteleva, arvostava ja mahdollisuuksien mukaan joustava yhteistyö, jossa lapsen tarpeet keskiössä

Miten voimme tukea ja auttaa muita tiimejä? Minkälaista apua ja tukea toivomme muilta tiimeiltä meille?

Vain yksi tiimi.

Miten tiimissä ylläpidetään ja huolehditaan työhyvinvoinnista?

Vaalitaan työyhteisössä hyvää, avointa, työkaveria arvostavaa ja luottamuksellista työilmapiiriä.

Yhteiset virkistysillat

Yhteydenpito vapaa-ajalla.

Mitkä ovat meidän tiimin vahvuudet?

Huumori, tutut työkaverit, joustavuus, arkijärki, vastuullisuus.

Päivämäärä ja tiimin jäsenten allekirjoitukset

Tiimisopimuksen arviointisuunnitelma

PÄIVÄKOTI LILLIPUTIN DIGITAALISEN OSAAMISEN SUUNNITELMA

Digitaidot alle 3-vuotiailla

- Tutustutaan laitteisiin aikuisen kanssa
- Laitteet arjessa aikuisilla vastuullisesti esillä ja käytössä
- Satujen lukeminen digi-laitteilla
- Äänikirjat
- Musiikin kuuntelu
- Kuvien katselu

Digitaidot 3-5-vuotiailla

- Oppimispelien käyttö
- Tiedonhaku yhdessä aikuisen kanssa
- Äänikirjat, musiikki, kuvat, sadut
- Lasten omat tuotokset

Digitaidot esiopetusikäisillä

- Tutustutaan tietotekniisiin laitteisiin (tietokone/tabletti/älypuhelin/projektorit)
- Laitteen avaaminen ja sulkeminen
- Hiiren käytön harjoittelu
- Näppäimistön alkeet
- Opitaan ymmärtämään laitteiden käyttötarkoituksia
- Rohkaistutaan uusien laitteiden sekä ohjelmien käyttäjänä
- Dokumentointi, valokuvaus, videokuvaus
- Äänen ja kuvan muokkaus
- Tiedonhaku yhdessä aikuisen kanssa
- Oppimispelien käyttö
- Kokeillaan ja opitaan
- Osana mediakasvatusta
- Äänikirjat, musiikki, kuvat, sadut

Suunnitelma kiusaamisen ehkäisemisestä ja tiedottamisesta:

- **Miten kiusaamista ehkäistään?**
- **Miten toimintatavoista tiedotetaan huoltajia?**
- **Miten ryhmässä esiintyvistä kiusaamistilanteista informoidaan huoltajia?**

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

-Kiusaamisen suhteen nollatoleranssi; käsitellään ja keskustellaan pienetkin ristiriitatilanteet yhdessä lasten kanssa (tarvittaessa mukaan myös vanhemmat). Henkilökunnan kanssa on sovittu yhteiset käytänteet ja toimintaohjeet kiusaamistilanteiden varalle.

-Tunne- ja kaveritaito-tuokioiden avulla pyritään ennalta ehkäisemään kiusaamista.

- Tilanteesta keskustellaan asianomaisten kanssa. Tarvittaessa asiasta keskustellaan koko ryhmän kanssa.

-Asiasta kerrotaan vanhempainillassa ja sovitaan yhdessä yhteiset toimintatavat. Kannustetaan vanhempia tuomaan esille lapsen kokemasta kiusaamisen tunteesta tai epäasiallisesta kohtelusta. Sekä vanhempien että lasten kertomaan suhtaudutaan vakavasti ja lapsen kokemusta arvostetaan, jonka jälkeen mietitään ratkaisukeinoja yhdessä.

-Mikäli päivän aikana ilmenee kiusaamiseen rinnastettavia asioita, niistä kerrotaan heti vanhemmille. Sekä puhutaan lasten kanssa. Ja tilannetta seurataan.

- Pidempään jatkuvissa kiusaamistapauksissa asia kirjataan ylös ja asiaan palataan tarvittaessa ja hyödynnetään kokemuksia kehittämistyössä.

- Tarvittaessa olemme yhteydessä yhteistyöverkoston käytännön vinkkien saamiseksi (esim. VEO, perheneuvola, koulupsykologi).